

Usluge **bibliobusnih** službi u Hrvatskoj: stanje i mogućnosti

Ljiljana Črnjar, Gradska knjižnica Rijeka
Ljiljana Vugrinec, Knjižnica i čitaonica "Fran Galović" Koprivnica
HKD; Sekcija za narodne knjižnice; Komisija za pokretne knjižnice

Rijeka
Gradska knjižnica
Rijeka
Županijski bibliobus

Rijeka
Gradska knjižnica
Rijeka
Gradski bibliobus

Bjelovar
Narodna knjižnica
"Petar Preradović"
Bjelovar

Zadar
Gradska knjižnica
Zadar

Čakovec
Knjižnica "Nikola
Zrinski" Čakovec

Osijek
Gradska i sveučilišna
knjižnica Osijek

Karlovac
Gradska knjižnica
"Ivan Goran Kovačić"
Karlovac

Zagreb
Knjižnice grada
Zagreba
(2 bibliobusa)

Koprivnica
Knjižnica i čitaonica
"Fran Galović"
Koprivnica

Vinkovci
Gradska knjižnica i
čitaonica Vinkovci

Knjižnična grada (31. 12. 2007.)

Ukupan broj službi: 9

Ukupan broj vozila-bibliobusa: 11

U osnivanju 1 nova služba:
bibliokombi Gradske knjižnice
"Franjo Marković" Križevci

Područje djelovanja

- 110 jedinica lokalne samouprave
 - 96 općina
 - 14 gradova
- 363 stajališta (u prosjeku 33 stajališta po bibliobusu)
 - 258 u naseljima
 - 105 u poduzećima i ustanovama
- 156.125 prijeđenih km 2007. godine (u prosjeku 14.193 km po vozilu)

Članovi i korištenje (31. 12. 2007.)

- Ukupan broj članova: 14.273
 - djece: 7.875 (55,2 %)
 - odraslih: 6.398 (44,8 %)
- Ukupno posuđeno knjižnične građe: 395.415 jedinica
 - knjiga: 390.025 svezaka
 - multimedije: 5.390 jedinica

Zaposlenici

- Ukupan broj zaposlenika: 33
- Prema stručnoj spremi:
 - VSS: 10
 - VŠS: 3
 - SSS: 20
- Prema stručnim zvanjima:
 - dipl. knjižničar: 9
 - knjižničar: 4
 - pomoćni knjižničar: 11

- Zbirke
 - knjige: 175 267 svezaka
 - časopisi: 22 naslova (4 bibliobusa)
 - multimedija: 1.795 jedinica (6 bibliobusa)
- Nabava u 2007.
 - knjige: 12.409 svezaka
 - časopisi: 12 naslova (3 bibliobusa)
 - mediji: 535 jedinica (6 bibliobusa)

Usluge i programi

Današnje usluge hrvatskih bibliobusa

- posudba knjižnične građe za sve dobne skupine
- rezervacija trenutno nedostupnog naslova
- edukacija korisnika za služenje knjižnicom / bibliobusom
- odgovori na jednostavnije informacijske upite
- računalna posudba i pretraživanje baze podataka (u 9 bibliobusa)
- pretraživanje interneta (u 3 bibliobusa)

Kulturno-animacijski i edukacijski programi

- organizirani posjeti korisničkih skupina iz vrtića i škola
- književni susreti "na kotačima"
- čitanje bajki i priča
- projekcije filmova za manje skupine korisnika
- animacijski programi (kvizovi znanja, gostovanja kazališnih predstava i sl.)
- edukativni programi (zdravstvena prevencija, poljoprivredno savjetovište i sl.)
- suradnja sa školama i vrtićima

Usluge za posebne korisničke skupine

- posjeti i dostava građe do kuće teže pokretnim osobama (starije osobe, osobe s invaliditetom)
- posjeti i posudba knjižnične građe u zatvoru
- posjeti i posudba građe u domovima umirovljenika
- posudba građe na jezicima nacionalnih manjina

Usluge **bibliobusnih** službi u Hrvatskoj: stanje i mogućnosti

Ljiljana Črnjar, Gradska knjižnica Rijeka
Ljiljana Vugrinec, Knjižnica i čitaonica "Fran Galović" Koprivnica
HKD; Sekcija za narodne knjižnice; Komisija za pokretne knjižnice

★ **Europski trendovi u pokretnim knjižnicama**

● **Specijalizacija**

- ★ Bibliobus kao "dječja knjižnica"
- ★ Bibliobus kao "informatička učionica", namijenjen npr. starijim osobama
- ★ Bibliobusi kao podrška školskim knjižnicama
- ★ Bibliobusi namijenjeni domovima za starije osobe

● **Pokriti uslugom pokretne knjižnice što više malih naselja – osobito u ruralnim područjima**

- **Ponuda posebnih usluga u obrazovanju djece i odraslih** (npr. pomoć kod pisanja zadaća, učenje jezika za doseljenike ili nacionalne manjine i sl.)

- **Financiranje** – osigurano iz lokalnih proračuna općina kao neposrednih korisnika te uz sufinanciranje pokrajina (županija) i države koja potpomaže nabavu vozila i knjižnične građe

Novi pravci djelovanja hrvatskih bibliobusnih službi

Pretpostavke za širenje usluga pokretnih knjižnica

● **Tehničke, komunikacijske, infrastrukturne**

- rampe za invalide i dovoljno prostrana vozila, bez fizičkih barijera u prostoru (samo bibliobus Gradske knjižnice Zadar ima rampu za invalide!)
- garaže – radi zaštite multimedijalne i druge građe te opreme od ekstremnih temperatura (većina bibliobusa nema garažu!)
- dodatna računala za korisnike s potrebnim dodacima (pisačem, skenerom)
- on-line pristup radi posudbe i pretraživanja fonda knjižnice putem računala (samo 5 bibliobusa ima on-line vezu s matičnom knjižnicom; u 2 bibliobusa posudba se još uvijek obavlja ručno – nema računalnog programa za knjižnično poslovanje)
- pristup internetu za osoblje i za korisnike (4 bibliobusa još nemaju pristup internetu)
- ugradnja odgovarajućeg namještaja za smještaj neknjižne građe
- opremanje vozila audio-vizualnom i elektroničkom opremom (3 bibliobusa ne posjeduju nikakvu AV opremu)
- pojačana nabava neknjižne građe, u skladu s potrebama i zahtjevima korisnika

● **Organizacijske i kadrovske**

- bolje ekipiranje bibliobusnih posada – zapošljavanje novih, stručnih djelatnika
- uvođenje druge smjene rada (samo jedna bibliobusna služba radi u dvije smjene!)

● **Strateške**

- donošenje plana razvoja bibliobusnih službi na nacionalnoj razini
- osnivanje bibliobusnih službi u svim hrvatskim županijama radi pokrivanja osnovnom knjižničnom uslugom što više malih naselja, osobito u ruralnim i brdsko-planinskim područjima
- razmatranje mogućnosti za osnivanje (ili uvođenje) bibliobroda/ova na jadranskim otocima
- osigurano financiranje bibliobusnih službi (u svim segmentima – od nabave vozila, do plaća itd.) uz partnerstvo lokalne, regionalne i državne razine

Potencijalne nove usluge pokretnih knjižnica u Hrvatskoj (za sve službe ili za one gdje toga još nema)

- uz knjige, posudba novih vrsta građe: CD-a, DVD-a i sl.
- mogućnost korištenja građe u samom bibliobusu – čitanje časopisa, novina; slušanje glazbe; gledanja filmova
- mogućnost korištenja računala za korisnike u bibliobusu – ispis, skeniranje i sl.
- internet za korisnike – mogućnost pretraživanja na teme, korištenje e-maila i sl.
- edukacija za korištenje računalom – za različite skupine korisnika (djecu, starije itd.)